

มาตรการทางภาษีเพื่อสังคมผู้สูงอายุ TAX MEASUREMENT FOR ELDERLY SOCIETY

พิชญดา มงคล

Pichayada Mongkol

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายภาษีอากร

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : Pichayada1st@gmail.com

Graduate student of Master of Laws Program in Tax Law,

Faculty of Law, Thammasat University : Pichayada1st@gmail.com

Received : May 16, 2020

Revised : July 20, 2020

Accepted : July 22, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขมาตรการทางภาษีเมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเปรียบเทียบ มาตรการทางภาษีเพื่อลดภาระภาษี มาตรการภาษีเพื่อเพิ่มรายได้ มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการออม และมาตรการทางภาษีเพื่อการส่งเสริมการดูแลสุขภาพและการประกันชีวิตระหว่างประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศ สิงคโปร์ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่ามีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการ บรรเทาภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้สูงอายุ ปัญหาเรื่องภาระภาษีที่แฝงอยู่ในสินค้าอุปโภคและบริโภคของผู้สูงอายุ ปัญหาเรื่องการบรรเทาภาระภาษีเกี่ยวกับค่ารักษาในผู้สูงอายุ หรือปัญหาเรื่องการบรรเทาภาระภาษีเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับประโยชน์ทางภาษีเท่าที่ควร ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้เสียภาษี และไม่เป็นที่ตามวัตถุประสงค์ของการบรรเทาภาระภาษี

คำสำคัญ

สังคมผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ, มาตรการทางภาษี, ยกเว้นภาษี, ลดหย่อนภาษี, เครดิตภาษี

ABSTRACT

This article studies tax measures to solve problems caused by entering an aging society. An international comparative study was made of tax measures to reduce tax burdens, increase income, promote savings, and boost health care and life insurance in Thailand, the United States, and Singapore. Results were that many shortcomings persist in Thailand that require improvement. These include the problems of reducing personal income tax for old citizens, tax burdens hidden in consumer goods for older shoppers, alleviating the burden on geriatric medical expenses, and tax relief for senior housing. These ongoing problems cause older Thai people to not receive tax benefits due to them, creating basic inequality in how taxpayers are treated, and impeding the goal of tax relief.

Keywords

Aging society, Senior, Tax measures, Tax exemption, Tax deduction, Tax credit.

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดและอัตราการตายลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์ ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้มีการพัฒนาทางการแพทย์และนวัตกรรมใหม่ที่รักษาโรคและควบคุมโรคระบาด การบำรุงร่างกายให้มีสุขภาพแข็งแรง ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาว รวมถึงในปัจจุบันมีแนวโน้มครองตัวเป็นโสดมากขึ้น อีกทั้งบางประเทศมีนโยบายวางแผนครอบครัวให้มีบุตรน้อยลงเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ซึ่งการมีบุตรมากในภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันอาจก่อให้เกิดภาระเพิ่มขึ้น และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ ทำให้บางประเทศที่มีนโยบายวางแผนครอบครัวส่งผลให้ประเทศดังกล่าวมีอัตราการเกิดของประชากรลดลงอย่างรวดเร็ว เมื่ออัตราการเกิดของประชากรลดลง ทั้งยังประกอบกับการที่เทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ก้าวหน้า และผู้คนหันมาสนใจรักสุขภาพมากยิ่งขึ้น ผลที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราการเกิดของประชากรดังกล่าวทำให้หลายประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ และเมื่อมีผู้สูงอายุมากขึ้นในสังคมจึงส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง เช่น ปัญหางบประมาณของรัฐบาลที่จำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นเพื่อดูแลและปฐมพยาบาลผู้สูงอายุมากขึ้น ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง ทำให้การลงทุนลดลง รายได้ประชาชาติลดลง การออมลดลง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไปมีสัดส่วนของผู้สูงอายุมากขึ้นย่อมทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ¹ ด้วยเหตุนี้ทางภาครัฐ จึงได้ออกมาตรการทางภาษีหลากหลายแบบเพื่อเอื้ออำนวยตอบโจทย์สำหรับกลุ่มประชากรผู้สูงอายุโดยเฉพาะ มาตรการดังกล่าวนี้มีดังต่อไปนี้

1. มาตรการบรรเทาภาระภาษีเพื่อเพิ่มรายได้

เช่น ยกเว้นเงินได้จำนวน 190,000 บาท ให้แก่ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป² ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับดอกเบียเงินฝากธนาคาร ประเภทฝากประจำที่มีระยะเวลาฝากตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปโดยดอกเบียเงินฝากประจำทุกประเภทรวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน 30,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น และผู้มีเงินได้ที่ได้รับสิทธิต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์³ ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้คนละ 30,000 บาท สำหรับบุตรที่อุปการะเลี้ยงดูบิดาหรือมารดาและบิดามารดาของคู่สมรสที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยบิดามารดาจะต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินเกิน 30,000 บาท ในปีภาษีนั้น⁴ ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินบำเหน็จดำรงชีพ เป็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่รับบำนาญ แต่ต้องการใช้เงินที่เป็นบำเหน็จตกทอดขณะที่ยังมีชีวิตอยู่⁵ ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับจากกองทุนต่าง ๆ เนื่องจากออกราชการเพราะเหตุสูงอายุ เหตุทุพพลภาพ เหตุทดแทนหรือตายอันประกอบด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กบข. RMF กองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน และกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช).⁶ ลดหย่อนเงินได้ที่บริจาคให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ สถานพักฟื้น บำบัดและฟื้นฟูผู้สูงอายุ ในกรณีบุคคลธรรมดาบริจาคเงินสามารถนำมาหักเป็นค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีได้เท่ากับจำนวนที่บริจาคแต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงิน

¹ ชมพูนุท พรหมภักดี, “การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563, จาก http://library.senate.go.th/document/Ext6078/6078440_0002.PDF, น.10 - 12.

² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “การจัดการการเงินสำหรับผู้สูงอายุ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563, จาก https://www.stou.ac.th/stoukc/elder/main5_13.html.

³ ประมวลรัษฎากร มาตรา 42(17) ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 ข้อ 2(69) และประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฉบับที่ 137

⁴ ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ญ)

⁵ Citydd, “บำเหน็จดำรงชีพ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563, จาก <https://bit.ly/2KTffvw>.

⁶ กรมสรรพากร, “เงินได้พึงประเมินอะไรบ้างที่ได้รับยกเว้นภาษี?,” สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563, จาก <https://www.rd.go.th/m/554.0.html?fbclid=IwAR0F5UOkZQU2NEorARMmu-JrLK3mfPKXM-O2HWDRDCuR7dgMIWKdWN-KjOo>.

ได้สิทธิ⁷ การบรรเทาภาระด้านยารักษาโรคของผู้สูงอายุ สถานพยาบาลฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ตามประมวล
 รัษฎากรมาตรา 81(1)(ญ) บัญญัติให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการประกอบกิจการการให้บริการรักษาพยาบาลของ
 สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล⁸ การยกเว้นภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างสำหรับที่ดินที่ใช้เป็นที่อยู่
 อาศัยมีมูลค่าไม่เกิน 50 ล้านบาท⁹ สนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประสงค์จะใช้
 สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการหักจ่ายได้ 2 เท่า ในการจ้างผู้สูงอายุเข้าทำงานในสถานประกอบการของตน¹⁰
 รัฐบาลมีนโยบายและมาตรการในการนำภาษีสรรพสามิตที่เก็บจากสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละ 2 ของภาษีที่
 เก็บจากสุรยาสูบตามกฎหมายให้นำเงินเหล่านั้นส่งเข้ากองทุนผู้สูงอายุเพื่อใช้ในการดูแลผู้สูงอายุ¹¹ เป็นต้น

2. มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมการออม

เช่น ลดหย่อนเงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมไม่เกิน 9,000 บาท ในปีภาษีนั้น¹² ลดหย่อนเงินที่จ่าย
 เป็นเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้าง แต่ไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปีภาษี
 นั้น¹³ ลดหย่อนเงินที่จ่ายเป็นเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จข้าราชการ (กบข.) เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปี
 ภาษีนั้น¹⁴ ลดหย่อนเงินที่จ่ายเป็นค่าเบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญ ร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินไม่เกินปีละ
 200,000 บาท¹⁵ ลดหย่อนเงินที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ในอัตราไม่เกินร้อย
 ละ 15 ของเงินได้ เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น¹⁶ ลดหย่อนเงินสะสมเข้ากองทุนสงเคราะห์ครู
 โรงเรียนเอกชน เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น¹⁷ ลดหย่อนเงินสะสมเข้ากองทุนการออม
 แห่งชาติ (กอช.) ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น ทั้งนี้ข้อ 3 ถึง 8 รวมกันแล้วจะต้อง
 ไม่เกินปีละ 500,000 บาท¹⁸ เป็นต้น

3. มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพและการประกันชีวิต

เช่น ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับบุตรที่ได้จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันสุขภาพบิดา
 หรือมารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดาหรือมารดาของผู้มีเงินได้ด้วย โดยบิดาหรือมารดาจะต้องไม่มีเงินได้พึง
 ประเมินเกิน 30,000 บาท ในปีภาษีนั้น ทั้งนี้ จะยกเว้นภาษีเท่ากับเบี้ยประกันเท่าที่จ่ายจริงแต่รวมกันทุกคนแล้วต้อง
 ไม่เกิน 15,000 บาท ในปีภาษีนั้น¹⁹ ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินที่จ่ายเป็นค่าเบี้ยประกันชีวิตไม่เกินปี
 ละ 100,000 บาท²⁰ เป็นต้น

⁷ กองทุนผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ(ผส.), “กระทู้ถามตอบโครงการเบี้ยยังชีพ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563, จาก http://www.olderfund.dop.go.th/webboards/view_topic/334.

⁸ ประมวลรัษฎากร มาตรา 81(1)(ญ)

⁹ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มาตรา 41

¹⁰ ธรรมนิติ, “จ้างผู้สูงอายุ สร้างงานช่วยประหยัดภาษี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563, จาก <https://www.dharmniti.co.th/จ้างผู้สูงอายุ-สร้างงาน-ช่วยประหยัดภาษี%2%A0%2%A0/>.

¹¹ ประกาศ คงเอียด, คำอธิบายกฎหมายภาษีสรรพสามิต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2542), น.2 - 5.

¹² ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ณ)

¹³ ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ข) ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 ข้อ2(35)

¹⁴ กฎกระทรวงฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 ข้อ2(43)

¹⁵ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ ฉบับที่ 261 พ.ศ. 2558

¹⁶ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ ฉบับที่ 259 พ.ศ. 2558 ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 ข้อ2(55)

¹⁷ กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 ข้อ2(54)

¹⁸ กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 ข้อ2(90)

¹⁹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 ข้อ2(61)

²⁰ ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ง) ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 ข้อ2(61)

เมื่อพิจารณามาตรการในการบรรเทาภาระภาษีสำหรับการเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยดังกล่าว เปรียบเทียบกับมาตรการในการบรรเทาภาระภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสิงคโปร์มีความแตกต่างจากของประเทศไทย ผู้เขียนศึกษาแล้วมีประเด็นปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องการบรรเทาภาระภาษีเงินได้สำหรับผู้สูงอายุ

กรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่กำหนดให้ผู้ที่มีอายุครบ 65 ปีบริบูรณ์ สามารถนำสิทธิยกเว้นเงินได้ 190,000 บาทแรกของตนไปหักออกจากเงินได้ประเภทใดก็ได้ที่ตนได้รับระหว่างปีภาษี²¹ ซึ่งการยกเว้นภาษีเงินได้ดังกล่าวในจำนวนเงินที่เท่ากัน พบว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่มีเงินได้สูงมากกว่าผู้สูงอายุที่มีเงินได้ต่ำ โดยผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยจะได้รับการบรรเทาภาระภาษีบางส่วน หากผู้สูงอายุมีเงินได้ทั้งปีรวมกันไม่ถึง 190,000 บาท ก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการยกเว้นภาษี ดังนั้นจึงเกิดความไม่เป็นธรรม ผู้เขียนจึงขอเสนอให้นำวิธีการเครดิตภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ผู้เสียภาษีอาจได้รับเครดิตภาษีหากมีอายุ 65 ปีขึ้นไปหรือเกษียณอายุหรือทุพพลภาพแล้ว และมีรายได้ที่ต้องเสียภาษี อย่างไรก็ตามรายได้ของผู้เสียภาษีจะต้องไม่เกินตามที่กฎหมายกำหนด

ในส่วนของคุณสมบัติสำหรับการอ้างสิทธิ์เครดิตภาษีผู้สูงอายุหากผู้เสียภาษีมีอายุ 65 ปีขึ้นไปนั้นขึ้นอยู่กับสถานะของผู้เสียภาษี²² นำมาปรับใช้แทนการหักลดหย่อนภาษี โดยการกำหนดเกณฑ์การเครดิตภาษีสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการกำหนดด้วย เพราะรูปแบบของการเครดิตภาษีมีหลายรูปแบบ ในแต่ละรูปแบบนั้นให้สิทธิประโยชน์ที่ต่างกัน เช่น การเครดิตภาษีชนิดขอคืนเป็นเงินได้ หากมีการเครดิตภาษีเกินกว่าจำนวนภาษีที่ต้องเสียภาษีนั้น ทำให้ผู้ที่มีเงินได้น้อยได้รับประโยชน์ทางภาษีเช่นเดียวกับผู้ที่มีรายได้มาก หากไม่มีเงินได้สุทธิที่ต้องเสียภาษีก็สามารถขอคืนภาษีได้ ส่วนการเครดิตภาษีชนิดไม่สามารถขอคืนเป็นเงินได้ หากมีการเครดิตภาษีมากกว่าจำนวนภาษีที่ต้องเสียภาษีนั้น แม้ให้การเครดิตภาษีจะได้ประโยชน์ในจำนวนที่เท่ากัน แต่ถ้าหากในกรณีมีเงินได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษี ก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการเครดิตภาษีชนิดนี้ อย่างไรก็ตาม แม้เครดิตภาษีชนิดขอคืนเป็นเงินได้จะให้ประโยชน์มากกว่า แต่ยังคงไม่สามารถให้เครดิตภาษีทุกประเภทในรูปของเครดิตภาษีชนิดขอคืนเป็นเงินได้ เพราะเท่ากับทำให้รัฐขาดรายได้จากการจัดเก็บภาษี และยังต้องคืนเงินให้กับประชาชนอีกด้วย เสมือนเป็นการให้เงินอุดหนุนทางอ้อมนั่นเอง ผู้เขียนเห็นว่าควรให้เครดิตชนิดขอคืนเป็นเงินได้กับบุคคลบางกลุ่มที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินมากในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจนำหลักเกณฑ์ของผู้มีรายได้น้อยมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดเกณฑ์ผู้สูงอายุที่จะได้รับการเครดิตภาษี โดยผู้ที่ได้รับการเครดิตภาษีนี้นจะต้องมีสัญชาติไทยและอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้ว่างงานหรือมีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปีภาษี และไม่มีหรือมีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตร ตราสารหนี้ รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง อีกทั้งไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามข้อกำหนด อันได้แก่ กรณีที่อยู่อาศัยที่เป็นที่ดินและสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีลักษณะบ้านพร้อมที่ดิน สามารถแบ่งการพิจารณาจำนวนที่ถือครองออกเป็น 2 ประการ คือ กรณีอยู่อาศัยอย่างเดียว ได้แก่ บ้านหรือทาวเฮาส์ต้องมีพื้นที่ไม่เกิน 25 ตารางวาและห้องชุดต้องมีพื้นที่ไม่เกิน 35 ตารางเมตร หรือกรณีเป็นที่อยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการเกษตรต้องมีพื้นที่ไม่เกิน 10 ไร่ หรือในกรณีที่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอื่นที่ไม่ใช่เพื่อการเกษตรจะต้องมีพื้นที่ไม่เกิน 1 ไร่ ในส่วนของที่ดินซึ่งมีลักษณะแยกจากที่อยู่อาศัยสามารถแบ่งการพิจารณาจำนวนที่ถือครองออกเป็น 2 ประการ คือกรณีที่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอื่นที่ไม่ใช่เพื่อการเกษตรต้องมีพื้นที่ไม่เกิน 1 ไร่ หรือกรณีที่ใช้ประโยชน์

²¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “การวางแผนภาษี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.stou.ac.th/stoukc/elder/main5_13.html.

²² Efile, “Senior Tax Credit for the Elderly and Disabled,” Retrieved on February 12, 2020, from <https://www.efile.com/tax-credit/disability-tax-credit/>.

ที่ดิน เพื่อการเกษตรต้องมีพื้นที่ไม่เกิน 10 ไร่²³ และกำหนดให้เครดิตได้เฉพาะค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อผู้สูงอายุ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่ายารักษาโรค ค่าอุปกรณ์จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ค่าขนส่งสาธารณะ เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุย่อมมีผู้สูงอายุจำนวนเพิ่มขึ้น รัฐควรมีการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีโอกาสทำงานต่อ ทำให้มีรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและบรรเทาภาระงบประมาณภาครัฐด้านสวัสดิการชราภาพในระยะยาวได้อีกด้วย แต่เนื่องจากนายจ้างบางรายยังมีทัศนคติในแง่ลบกับลูกจ้างสูงอายุ ว่าการรับคนสูงอายุเข้าทำงานหรือการมีคนสูงอายุในที่ทำงานเป็นภาระของเจ้านายมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ส่งผลให้แรงงานสูงอายุไม่ได้รับการยอมรับในการทำงานเท่าที่ควร จึงควรนำมาตรการทางภาษีมาเป็นแรงจูงใจในการจ้างงานผู้สูงอายุ ผู้เขียนเห็นว่ารัฐควรนำมาตรการทางภาษีมาใช้บังคับโดยการที่ให้ผู้ประกอบการที่จ้างผู้สูงอายุ ตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป สามารถนำเอาค่าใช้จ่ายมาหักลดหย่อนภาษีได้ 2 เท่า โดยที่จำนวนการจ้างงานนั้นจะต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด เช่น พนักงานทั้งบริษัทมี 200 คน จะจ้างผู้สูงอายุที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปได้ไม่เกิน 20 คน นอกจากนี้ยังกำหนดค่าจ้างที่จ้างผู้สูงอายุรวมกัน จะต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของรายจ่ายค่าจ้างในบริษัทนั้น ๆ²⁴ และขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการรายใหญ่ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น ให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุเข้ามาทำงานเพื่อให้เป็นที่สนใจและอาจทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยปฏิบัติตามซึ่งหากปฏิบัติตามมาตรการทางภาษีดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยบรรเทาภาระภาษีของผู้ประกอบการ ยังช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้ที่จะนำมาเลี้ยงดูตนเองได้อีกด้วย

2. ปัญหาการจัดเก็บภาษีจากสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ

กรณีการนำเข้าสินค้าตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 กำหนดให้ยกเว้นอากร สำหรับการนำเข้าของที่เป็นอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้พิการมาจากต่างประเทศ ประเภทที่ 16 ภาค 4 ทำให้สินค้าอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้พิการได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรตามมาตรา 81(2)(ค)²⁵ เช่น ไม้เท้าและไม้ค้ำยันทุกชนิดเพื่อช่วยในการเคลื่อนไหว รถเข็น อุปกรณ์รองรับอุจจาระหรือปัสสาวะ เครื่องช่วยเดิน ทางลาดสำหรับรถเข็น นาฬิกาบอกเวลา นาฬิกาปลุก หรือนาฬิกาแบบสั่นเตือน เป็นต้น²⁶ แต่มีอุปกรณ์บางอย่างที่ใช้เฉพาะคนสูงอายุแต่ไม่ใช่ของใช้ที่อยู่ในรายการสินค้าของคนพิการ เช่น แก้วเลื่อนขึ้นบันได เบาะอาบน้ำ ลิฟท์อาบน้ำ เครื่องวัดความดัน เครื่องตรวจน้ำตาลในเลือด ราวพยุงตัว เทปกันลื่น สมาร์ทโฮม เป็นต้น ที่ไม่ได้รับการยกเว้นอากรการนำเข้าทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียภาษี ซึ่งสุดท้ายแล้วภาระภาษีตกอยู่กับผู้บริโภค และผู้นำเข้าสินค้าตามประกาศกรมศุลกากรที่ 131/2541 ได้กำหนดว่าผู้นำเข้าจะต้องเป็นองค์การสถานสาธารณกุศลตามบัญชีท้ายประกาศ ทำให้ผู้นำเข้ารายอื่นที่นอกเหนือจากประกาศ เช่น บ้านพักคนชรา สถานบริบาล ร้านค้าขายสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น ไม่ได้รับยกเว้นภาษีนำเข้า ผู้เขียนเห็นว่าควรเพิ่มรายการยกเว้นของหรือสินค้านำเข้าที่ไว้ใช้กับผู้สูงอายุเช่นเดียวกับคนพิการด้วย และควรยกเว้นให้ผู้นำเข้าสินค้าสำหรับผู้สูงอายุทุกคนโดยไม่จำกัดผู้นำเข้าที่เป็นองค์การสถานสาธารณกุศลเท่านั้น

สำหรับกรณีการขายสินค้าที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทยผู้ประกอบการที่ขายสินค้าจะต้องเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้บริโภคในอัตราร้อยละ 7 ของมูลค่าสินค้าเพื่อนำส่งให้แก่รัฐ เว้นแต่จะมีกฎหมายยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้การประกอบการบางประเภท ทำให้ผู้บริโภคไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการซื้อสินค้า

²³ นฤชล เชื้อนยัง, “มาตรการเครดิตภาษีเงินได้เพื่อคนทำงานที่มีรายได้น้อย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560), น.78 - 79.

²⁴ อรรถพร บัวพิมพ์, “การคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), น.3 - 5.

²⁵ ศิรินันท์ วัฒนาศิริธรรม, “มาตรการภาษีสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), น.206 - 207.

²⁶ ประกาศกรมศุลกากรที่ 131/2541 ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2541 เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการนำเข้าสำหรับคนพิการโดยเฉพาะหรือใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพื่อขอรับสิทธิยกเว้นอากรตามพิกัดอัตราศุลกากรประเภทที่ 16 ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530

ซึ่งกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ได้มีการยกเว้นไว้ภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้สูงอายุทั้งที่สินค้าดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถประกอบกิจกรรมในสังคมได้ ทำให้ผู้สูงอายุต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการซื้อสินค้าดังกล่าวในอัตราปกติ คือ ร้อยละ 7 ของราคาสินค้า หากพิจารณาจากสินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย²⁷ พบว่า มีการยกเว้นภาษีให้กับสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตหรือเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา แต่กลับไม่ได้กำหนดให้สินค้าประเภทอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ทางภาษีด้วย ทั้งที่ควรให้ผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าดังกล่าวได้ในราคาที่ถูกลง โดยการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีสำหรับสินค้าที่เป็นอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้สูงอายุเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย

อีกทั้งในปัจจุบันมีการทำธุรกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ บ้านพักคนชรา (Residential Home), สถานบริการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต (Assisted Living), สถานบริบาล (Nursing Home), สถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล (Long-term Care Hospital), สถานดูแลระยะสุดท้าย (Hospice Care) เป็นต้น ซึ่งการทำธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุที่กล่าวมานั้นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้สูงอายุที่ใช้ในการให้บริการธุรกิจ ค่าจ้างบุคลากรที่จะมาดูแลและผู้สูงอายุดังกล่าว ผู้เขียนขอเสนอให้นำวิธีภาษีอัตราศูนย์มาใช้ โดยกำหนดให้สินค้าประเภทอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศเป็นการขายสินค้าประเภทเสียภาษีในอัตราศูนย์ เพราะหากใช้มาตรการภาษีโดยการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น แม้ผู้ประกอบการจะไม่ต้องเรียกเก็บภาษีขายจากผู้บริโภค แต่ก็อาจมีภาษีแฝงอยู่ในรูปของราคาสินค้าที่สูงขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการนั้นไม่สามารถนำภาษีซื้อที่เสียไปในทอดก่อนมาหักออกในการคำนวณภาษีได้ เช่น ค่าน้ำมัน ค่าไฟฟ้า ซึ่งเป็นค่าเกี่ยวเนื่องกับสินค้าโดยตรง ส่วนวิธีการเสียภาษีในอัตราศูนย์นั้น วิธีการดังกล่าวทำให้ไม่มีภาระภาษีแฝงอยู่ในราคาสินค้า เพราะผู้ประกอบการมีสิทธินำภาษีซื้อไปหักในการคำนวณภาษีได้ ทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าได้ในราคาถูกกว่าปกติ ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้บริโภคสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย รวมไปถึงปัจจุบันได้มีธุรกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น เช่น บ้านพักคนชรา สถานบริการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต สถานบริบาล สถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล หรือสถานดูแลระยะสุดท้าย เป็นต้น ซึ่งการทำธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุนั้นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้สูงอายุที่ใช้ในการให้บริการธุรกิจดังกล่าว²⁸ หากมีการนำมาตรการบรรเทาภาระภาษีโดยวิธีการใช้อัตราศูนย์มาใช้กับสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ ทำให้ไม่มีภาระภาษีแฝงอยู่เพราะผู้ประกอบการมีสิทธินำภาษีซื้อไปหักในการคำนวณภาษีได้ อาจทำให้ผู้สูงอายุมียกจ่ายที่ถูกกว่าปกติ อีกทั้งเป็นการสนับสนุนธุรกิจที่สามารถรองรับสังคมผู้สูงอายุ ถือได้ว่าเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ และเพิ่มโอกาสในอนาคตของคนกลุ่มนี้

3. ปัญหาการจัดเก็บภาษีเกี่ยวกับค่าบริการสำหรับผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 บัญญัติเกี่ยวกับระบบหลักประกันสุขภาพไว้ 3 ประการ คือ ระบบประกันสังคม ระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือบัตรทอง²⁹ แต่ระบบต่าง ๆ กลับมีประเด็นปัญหาความเหลื่อมล้ำ และหลายฝ่ายเห็นช่องโหว่ของการบริหารจัดการ รวมทั้งถูกตั้งคำถามถึงรายจ่ายด้านสุขภาพที่ภาครัฐและประชาชนต้องแบกรับว่าจะเพียงพอและครอบคลุมทุกกลุ่มประชากรในอนาคตและพร้อมต่อการเข้าสู่สังคมสูงวัยหรือไม่ เพราะเมื่อเป็นสังคมผู้สูงอายุ จำนวนของผู้สูงอายุที่ใช้บริการประกันสุขภาพ และสวัสดิการรักษายาบาลจะเพิ่มขึ้น จากสถิติระบุว่าลักษณะของโรคที่ผู้สูงอายุมักจะเป็นคือ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ในที่สุดถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงการให้และการใช้บริการแบบปัจจุบัน ผู้ให้บริการก็จะรับมือไม่ไหว และนำไปสู่การใช้วิธีตัดการให้บริการ ลดคุณภาพ หรือแม้จะไม่มีการประกาศลดสิทธิ ประชาชนก็จะเข้าไม่ถึง

²⁷ สุเมธ ศิริคุณโชติ และคณะ, ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2560, (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2560), น. 274.

²⁸ ชวิกา โชติวิทยานันท์, “นโยบายภาษีกับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ,” *กรมสรรพากร*.

²⁹ สำนักงานหลักประกันสุขภาพ, “หลักประกันสุขภาพ 10 เรื่องควรรู้,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2563, จาก <http://nhsonews.com/assets/img/uploads/pdf/pdf39.pdf>.

สิทธิอยู่ดี³⁰ อีกทั้งประเทศไทยมีการบรรเทาภาระภาษีโดยการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการให้การรักษายา โดยบริการด้านการพยาบาลในราชอาณาจักรโดยผู้ประกอบการตามมาตรา 77/2(1) แห่งประมวลรัษฎากร คำว่า “บริการ” ตามมาตรา 77/1(10) แห่งประมวลรัษฎากร หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันหาประโยชน์อันมีมูลค่าซึ่งมิใช่เป็นการขายสินค้าจะถือเป็นการให้บริการ หากการกระทำนั้นๆ เป็นการกระทำอันอาจหาผลประโยชน์อันมีมูลค่า³¹ เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการรักษาพยาบาล ได้แก่ ค่ายา ค่าเวชภัณฑ์ ค่าอุปกรณ์ทางการแพทย์ ค่าเลือดและส่วนประกอบของเลือดหรือสารทดแทน ค่าน้ำยาหรืออาหารทางเส้นเลือด ค่าออกซิเจนและอื่นๆทำนองเดียวกันที่ใช้ในการบำบัดรักษาโรค ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรค รวมทั้งค่าซ่อมแซมอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ดังกล่าว ค่าบริการทางการแพทย์ ค่าบริการทางการพยาบาล ค่าตรวจวินิจฉัยโรค ค่าวิเคราะห์โรค ค่าตรวจครรภ์ ค่าคลอดบุตรและการดูแลหลังคลอดบุตร ค่าห้องและค่าอาหาร ตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นการเสริมสร้างสุขภาพและป้องกันโรค ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นแก่การรักษาพยาบาลตามที่กระทรวงการคลังกำหนด เป็นต้น³² แต่การยกเว้นภาษีมีข้อจำกัดว่าผู้ประกอบการที่ได้รับยกเว้นนั้นต้องเป็นสถานพยาบาลตามที่กฎหมายสถานพยาบาลกำหนดคือโรงพยาบาลรัฐ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นกิจการให้บริการรักษาพยาบาลในราชอาณาจักรที่อยู่นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดนั้นไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลเอกชน หรือสถานการรักษาพยาบาลอื่นๆที่ไม่ใช่โรงพยาบาล เช่น บริการฝังเข็มรักษาโรค นวดรักษาอาการ การบำบัดด้วยวิธีต่าง ๆ เป็นต้น ยังคงอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม จากการศึกษาพบว่าในประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ไม่เกิน ร้อยละ 1 ของรายรับของลูกจ้างในปีภาษีนั้น โดยบางกรณีสามารถหักค่าใช้จ่ายได้ถึงร้อยละ 2 หากปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด³³ และในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการหักลดหย่อนค่ารักษาพยาบาลและค่าทำฟัน โดยผู้ที่มีอายุ 65 ปีหรือมากกว่า หักค่าลดหย่อนได้เฉพาะส่วนที่เกินจากร้อยละ 7.5 ของเงินได้พึงประเมินที่ได้รับการปรับแล้ว (AGI)³⁴

ผู้เขียนเห็นว่าในประเทศไทยนั้นใช้วิธีการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาอยู่แล้ว จึงควรให้มีบรรเทาภาระภาษีเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลโดยวิธีการหักค่าลดหย่อนเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประเทศไทยอาจกำหนดให้ผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปได้รับสิทธิในการหักค่าลดหย่อนค่ารักษาพยาบาลและค่าทำฟัน อีกทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกายังมีมาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมการออมเพื่อการรักษาพยาบาลโดยสามารถนำจำนวนเงินที่ฝากเงินเข้าบัญชีเพื่อการรักษาพยาบาล (Health Savings Account) หักเป็นค่าใช้จ่ายออกจากเงินได้พึงประเมินของระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา³⁵ ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการสนับสนุนให้มีมาตรการออมเพื่อใช้ในการรักษาพยาบาลโดยเฉพาะ เนื่องจากค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุมักจะใช้ไปกับการดูแลรักษาพยาบาล ค่ายารักษาโรค เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านั้นถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนต้องจ่าย การใช้มาตรการทาง

³⁰ hfocus, “มองอนาคตระบบหลักประกันสุขภาพไทยกับความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562, จาก <https://www.hfocus.org/content/2018/02/15405>.

³¹ วรินทร์ เชื้อบุญช่วย, “การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร : ศึกษากรณียารักษาโรค,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555), น.43 - 44.

³² กรมบัญชีกลาง, “คู่มือสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ,” กรมบัญชีกลาง, น.5.

³³ Inland revenue authority of Singapore, “Tax Treatment of Business Expenses,” Retrieved on January 25, 2020, from <https://www.iras.gov.sg/irashome/Businesses/Companies/Working-out-Corporate-Income-Taxes/Business-Expenses/Tax-Treatment-of-Business-Expenses---P-/>.

³⁴ citizensinformation, “Income Tax,” Retrieved on November 29, 2019, from https://www.citizensinformation.ie/en/money_and_tax/Tax/income_tax_credits_and_reliefs/taxation_and_medical_expenses.html.

³⁵ H&RBlock, “How does a health saving account (HSA) affect my taxes?,” Retrieved on November 29, 2019, from <https://www.hrblock.com/tax-center/filing/adjustments-and-deductions/deducting-medical-expenses-paid-with-hsa/>.

ภาษีเป็นแรงจูงใจในการออมเงินเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลซึ่งอาจนำมาตรการทางภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้ โดยให้นำจำนวนเงินที่ฝากเงินเข้าบัญชีเพื่อการรักษาพยาบาล (Health Savings Account) หักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้พึงประเมินของระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้เป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องจ่ายในปัจจุบัน และอาจช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาลเมื่อยามที่อายุมากขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลหนักเกินไปเมื่อเจ็บป่วยยามสูงอายุ

4. ปัญหาการจัดเก็บภาษีสำหรับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กำหนดให้มีการบรรเทาภาระภาษีให้เจ้าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย โดยยกเว้นภาษีเฉพาะเจ้าของบ้านที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านสำหรับที่อยู่อาศัยที่มีมูลค่าไม่เกิน 50 ล้านบาท ทำให้เพิ่มความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียภาษีในการบริหารจัดการเก็บภาษี โดยมาตรการยกเว้นภาษีดังกล่าวกำหนดให้ผู้เสียภาษีทุกคน ไม่ว่าผู้มีฐานะร่ำรวย ผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ หรือคนพิการก็ได้รับประโยชน์ทางภาษีเช่นเดียวกัน³⁶ ผู้เขียนเห็นด้วยกับการยกเว้นภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างสำหรับที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เนื่องจากหากไม่มีข้อยกเว้นนี้อาจทำให้คนที่มีรายได้น้อย ต้องเสียภาษีเท่ากับคนที่มีรายได้มาก โดยเฉพาะผู้สูงอายุมักจะมีรายได้น้อยลงเนื่องจากไม่มีการจ้างงาน และผู้สูงอายุอาจมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น หากไม่มีข้อยกเว้นต่อมาบ้านมีมูลค่าสูงขึ้นเพราะมีสาธารณูปโภค ทำให้เจ้าของบ้านไม่มีกำลังชำระภาษีอาจทำให้ต้องขายบ้านไป เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ยกเว้นภาษีให้กับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุไว้โดยเฉพาะ รวมถึงปัจจุบันมีการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เช่น บ้านพักคนชรา สถานบริการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต สถานบริการ สถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล หรือสถานดูแลระยะสุดท้าย ผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวต้องรับภาระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ค่าบริการมีอัตราสูง จึงมีการผลักภาระให้กับผู้สูงอายุที่ใช้บริการสถานที่ดังกล่าวต้องมีค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น จากการศึกษาพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาการยกเว้นภาษีที่อยู่อาศัยและการเครดิตภาษีที่อยู่อาศัยเป็นรูปแบบการบรรเทาภาระภาษีที่ใช้เป็นการทั่วไปสำหรับเจ้าของบ้านและผู้เช่า ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการ ทหารผ่านศึก และทหารผ่านศึกผู้พิการ โดยส่วนใหญ่ทุกมลรัฐกำหนดเงื่อนไขการยกเว้นภาษีที่อยู่อาศัยและการเครดิตภาษีที่อยู่อาศัยโดยไม่พอพิจารณาถึงรายได้ แต่มีอย่างน้อย 18 มลรัฐกำหนดให้ผู้ได้รับประโยชน์ต้องมีคุณสมบัติเกี่ยวกับรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด³⁷ เช่น มลรัฐแมสซาชูเซตต์ เจ้าของที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นผู้สูงอายุจะได้รับยกเว้นภาษีสำหรับราคาตลาดของที่อยู่อาศัยจำนวน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐแรก³⁸ เป็นต้น

ผู้เขียนจึงขอเสนอให้นำการยกเว้นภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้ โดยยกเว้นภาษีให้แก่ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ หรือธุรกิจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุผู้สูงอายุ เช่น บ้านพักคนชรา สถานบริการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต สถานบริการ สถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล หรือสถานดูแลระยะสุดท้าย ซึ่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง มาตรา 55 ได้ให้อำนาจในการการลดภาษีสำหรับที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างบางประเภทเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม เหตุการณ์ กิจกรรม หรือสภาพแห่งท้องที่ ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 90 ของจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย³⁹ โดยเฉพาะการทำธุรกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เช่น บ้านพักคนชรา สถานบริการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต สถานบริการ สถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล หรือสถานดูแลระยะสุดท้ายเพิ่มมากขึ้น และสถานที่เหล่านี้ก็เป็นสถานที่เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหรือใช้รักษาร่างกายเมื่อยามสูงอายุ หากมีการยกเว้นภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างอาจทำให้ผู้ประกอบการลดภาระการเสียภาษีได้ และอาจส่งผลให้ผู้สูงอายุ

³⁶ ชวิกา โชติวิทย์ธานินทร์, “นโยบายภาษีกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2562, จาก [file:///C:/Users/TULIB001/Downloads/141335-Article%20Text-485810-1-10-20190214%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/TULIB001/Downloads/141335-Article%20Text-485810-1-10-20190214%20(1).pdf).

³⁷ กัญญารัตน์ สามเมือง, “ปัญหาภาษีทรัพย์สิน : ศึกษากรณีบรรเทาภาระของผู้เสียภาษี,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น.53 - 55.

³⁸ Regional Housing Services Office, “Property Tax Exemptions,” Retrieved on October 4, 2019, from <https://www.rhsohousing.org/residentservices/pages/property-tax-exemptions>.

³⁹ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562, มาตรา 55.

ที่ใช้บริการได้รับการบริการในราคาที่ถูกลง โดยให้ผู้เสียภาษีได้รับยกเว้นภาษีในส่วนที่ไม่เกินกว่ามูลค่าที่กำหนดไว้ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกคน หากมูลค่าทรัพย์สินที่ใช้เป็นบ้านพักคนชรา สถานบริการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต สถานบริการ สถานดูแลและระยะยาวในโรงพยาบาล หรือสถานดูแลระยะสุดท้าย เกินกว่ามูลค่าที่กำหนดไว้ ให้เสียภาษีเฉพาะส่วนที่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่กำหนด อีกทั้ง ในการยกเว้นภาษีควรคำนึงถึงความจำเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความสามารถของผู้เสียภาษีประกอบด้วย โดยกำหนดการยกเว้นราคาประเมินทุนทรัพย์โดยคำนึงถึงสภาพของทำเลที่ตั้งของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น ถ้าทำเลที่ตั้งที่ดินและสิ่งปลูกสร้างอยู่ในเขตเมือง หรืออยู่ในชนบท ถ้ายกเว้นภาษีโดยกำหนดให้ราคาประเมินทุนทรัพย์เท่ากันนั้นอาจทำให้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ในชนบทซึ่งมีราคาประเมินทุนทรัพย์ของทรัพย์สินที่ไม่สูงมากเทียบเท่ากับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในชุมชนเมืองได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บภาษีได้น้อย ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนำภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมาใช้ จึงควรให้มีการปรับราคาประเมินทุนทรัพย์บางส่วน มาตราการยกเว้นภาษีดังกล่าวจึงเป็นประโยชน์ทั้งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดเก็บรายได้จากภาษี เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับผู้เสียภาษีนั่นจะได้รับการบรรเทาภาระภาษีบางส่วน ทำให้เสียภาษีน้อยลงหรืออาจไม่ต้องเสียภาษีเลยก็ได้ หากที่อยู่อาศัยมีราคาประเมินทุนทรัพย์ไม่เกินกว่ามูลค่าที่ได้ยกเว้นภาษีให้ และเป็นการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจอีกด้วย⁴⁰

บทสรุป

จากที่ได้ศึกษาเรื่องมาตรการทางภาษีเพื่อสังคมผู้สูงอายุ ผู้เขียนจึงได้เสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไข มาตรการบรรเทาภาระภาษีดังกล่าวเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมและประโยชน์กับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น โดยในแก้ปัญหาการบรรเทาภาระภาษีเงินได้สำหรับผู้สูงอายุที่เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรม เพราะการหักค่าลดหย่อนนั้นให้ประโยชน์แก่ผู้มีรายได้น้อยกว่าผู้มีรายได้น้อยในจำนวนค่าลดหย่อนที่เท่ากันอันเป็นผลมาจากการคิดอัตราภาษีก้าวหน้าซึ่ง ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้มีรายได้น้อยกับผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าผู้เขียนจึงขอเสนอให้นำวิธีการเครดิตภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้แทนการหักค่าลดหย่อนภาษีซึ่งในการกำหนดเกณฑ์การเครดิตภาษีสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการกำหนดด้วย และรัฐควรส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุรัฐโดยการที่ให้ผู้ประกอบการที่จ้างผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สามารถนำเอาค่าใช้จ่ายมาหักลดหย่อนภาษีได้ 2 เท่า ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยบรรเทาภาระภาษีของผู้ประกอบการยังช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้ที่จะนำมาเลี้ยงดูตนเองได้อีกด้วย

ในกรณีการบรรเทาภาระภาษีสำหรับสินค้าหรือบริการของผู้สูงอายุควรเพิ่มรายการยกเว้นของหรือสินค้า นำเข้าที่ไว้ใช้กับผู้สูงอายุเช่นเดียวกับคนพิการด้วยและยกเว้นให้ผู้ให้นำเข้าสินค้าสำหรับผู้สูงอายุทุกคนโดยไม่จำกัดผู้ นำเข้าที่เป็นองค์การสถานสาธารณกุศลเท่านั้น รวมถึงควรกำหนดให้สินค้าประเภทอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้สูงอายุ ในประเทศเป็นการขายสินค้าประเภทเสียภาษีในอัตราศูนย์ เพราะหากใช้มาตรการภาษีโดยการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม นั้น แม้ผู้ประกอบการจะไม่ต้องเรียกเก็บภาษีขายจากผู้บริโภค แต่ก็อาจมีภาษีแฝงอยู่ในรูปของราคาสินค้าที่สูงขึ้น

อีกทั้งควรมีมาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุ โดยกำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนที่ ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เช่น บ้านพักคนชรา สถานบริการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต สถานบริการ สถานดูแล ระยะยาวในโรงพยาบาล หรือสถานดูแลและระยะสุดท้ายได้รับสิทธิในการหักค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการได้เป็น 2 เท่าของค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายจริง รวมทั้งให้มีการนำค่ารักษาพยาบาลมาหักเป็นค่าใช้จ่ายออกจากเงินได้พึงประเมินเพื่อ เป็นการบรรเทาภาระภาษีของผู้สูงอายุ รวมไปถึงสนับสนุนให้มีการออมเพื่อใช้ในการรักษาพยาบาลโดยเฉพาะ และให้ยกเว้นภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุซึ่งพระราชบัญญัติ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง มาตรา 55 ได้ให้อำนาจในการลดภาษีสำหรับที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างบางประเภทเพื่อให้ เหมาะสมกับสภาพความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม เหตุการณ์ กิจการ หรือสภาพแห่งท้องที่ ให้กระทำโดยตราเป็น พระราชกฤษฎีกา แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 90 ของจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย

⁴⁰ กัญญารัตน์ สามเมือง, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 37*.

แต่อย่างไรก็ตามมาตรการภาษีที่กล่าวมานั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาสังคมผู้สูงอายุเท่านั้น การดำเนินนโยบายด้านอื่น ๆ ของรัฐ เช่น สวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ สาธารณสุข การพัฒนาตลาดแรงงาน การสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุ การประกันสังคม การสนับสนุนการออมหลังเกษียณ การขยายอายุการเกษียณ เป็นต้น ซึ่งมีความสำคัญและควรที่จะมีการดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกับนโยบายทางด้านภาษี

บรรณานุกรม

หนังสือ

ประกาศ คงเอียด. คำอธิบายกฎหมายภาษีสรรพสามิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2542.

สุเมธ ศิริคุณโชติ และคณะ. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2560. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2560.

วิทยานิพนธ์

กัญญารัตน์ สามเมือง. “ปัญหาภาษีทรัพย์สิน : ศึกษากรณีบรรเทาภาระของผู้เสียภาษี.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

นฤชล เชื้อนงยัง. “มาตรการเครดิตภาษีเงินได้เพื่อคนทำงานที่มีรายได้น้อย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.

วรินทร์ เชื้อบุญช่วย. “การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร : ศึกษากรณียารักษาโรค.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

ศรินันท์ วัฒนาศิริธรรม. “มาตรการภาษีสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

อรรถพร บัวพิมพ์. “การคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

บทความ

กรมบัญชีกลาง. “คู่มือสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ.” กรมบัญชีกลาง, น.5.

ชวิกา โชติวิทยานินทร์. “นโยบายภาษีกับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ.” กรมสรรพากร.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

กรมสรรพากร. “เงินได้พึงประเมินอะไรบ้างที่ด้รับยกเว้นภาษี?” <https://www.rd.go.th/m/554.0.html?fbclid=IwAR0F5UOkZQU2NEorARMmu-JrLK3mfPKXM-O2HWDRDcRu7dgMIWKdWN-KjOo>, 8 มกราคม 2563.

กองทุนผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.). “กระทรวงตอบโครงการเบี้ยยังชีพ.” http://www.olderfund.dop.go.th/webboards/view_topic/334, 8 มกราคม 2563.

ชมพูนุท พรหมภักดี. “การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย.” http://library.senate.go.th/document/Ext6078/6078440_0002.PDF, 20 มกราคม 2563.

ธรรมนิติ. “จ้างผู้สูงอายุ สร้างงานช่วยประหยัดภาษี.” <https://www.dharmniti.co.th/จ้างผู้สูงอายุ-สร้างงาน-ช่วยประหยัดภาษี%2%A0%2%A0/>, 8 มกราคม 2563.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. “การจัดการการเงินสำหรับผู้สูงอายุ.” https://www.stou.ac.th/stoukc/elder/main5_13.html, 8 มกราคม 2563.

สำนักงานหลักประกันสุขภาพ. “หลักประกันสุขภาพ 10 เรื่องควรรู้.” <http://nhsonews.com/assets/img/uploads/pdf/pdf39.pdf>, 20 เมษายน 2563.

Citydd. “บำเหน็จดำรงชีพ.” <https://bit.ly/2KTffvu>, 8 มกราคม 2563.

ELECTRONIC MEDIA

Efile. “Senior Tax Credit for the Elderly and Disabled.” <https://www.efile.com/tax-credit/disability-tax-credit/>, February 12 ,2020.

H&RBlock. “How does a health saving account (HSA) affect my taxes?.” <https://www.hrblock.com/tax-center/filing/adjustments-and-deductions/deducting-medical-expenses-paid-with-hsa/>, November 29, 2019.

Inland revenue authority of Singapore. “Tax Treatment of Business Expenses.” <https://www.iras.gov.sg/irashome/Businesses/Companies/Working-out-Corporate-IncomeTaxes/BusinessExpenses/Tax-Treatment-of-Business-Expenses---P-/>, January 25, 2020.

Regional Housing Services Office. “Property Tax Exemptions.” <https://www.rhsohousing.org/resident-services/pages/property-tax-exemptions>, October 4, 2019.